

Analyse NRTO | 17 september 2025

Prinsjesdag 2025

Prinsjesdag 2025 kenmerkt zich door beleidsarme begrotingen. Dat is logisch met een demissionair kabinet en verkiezingen in aantocht.

Op gebied van leren en ontwikkelen zijn er toch een aantal punten die wij graag onder uw aandacht brengen. Een aantal aanknopingspunten die raken aan de praktijk van private opleiders: van Leven Lang Ontwikkelen en leerrechten tot investeringen in vaardigheden, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en kansengelijkheid. Dit is veelal een beschrijving van bestaand of ingezet beleid in de stukken van het kabinet.

De beleidsadviseurs van de NRTO hebben deze begrotingen meteen bekeken. Ik nodig u van harte uit deze samenvatting van relevante onderwerpen te lezen. We hebben dit document ingedeeld met een korte inleiding op hoofdlijnen en vervolgens treft u een uitgebreidere toelichting volgens thema's en onderwijsaanbod.

De thema's die u hieronder vindt zijn: leerrechten, arbeidsmarktinfrastructuur, LLO, VO, MBO, HO, ZZP, inburgering, kraptesectoren.

Heeft u vragen, schroom dan niet om met de beleidsadviseurs contact op te nemen. We helpen u graag.

Met vriendelijke groet,

Ciel Stevens
Directeur NRTO

Inleiding

De analyse van Prinsjesdag 2025 laat zien dat het kabinet – ondanks beperkte beleidsruimte door de demissionaire status – maatregelen continueert of neemt die relevant zijn voor private opleiders:

- **Leven Lang Ontwikkelen (LLO):** bestaande regelingen zoals de **SLIM-regeling** en het **MIP/Expeditieprogramma** worden voortgezet en uitgebreid. Het **MDIEU**-budget voor sectorale scholings- en inzetbaarheidsplannen loopt door tot 2028. Nieuw beleid richt zich op een verkenning naar individuele leerrechten via leerrekeningen, als mogelijke opvolger van het stopgezette STAP-budget (oplevering verkenning voorzien voor eind 2026).
- **Arbeidsmarktinfrastructuur:** per juli 2026 start de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur en komen er in de 35 arbeidsmarktregio's regionale loketten. De NRTO neemt deel in het Landelijk Beraad en benadrukt de noodzaak van structurele vertegenwoordiging van private opleiders.
- **Voortgezet onderwijs (VO):** focus op **basisvaardigheden, kansengelijkheid en maatwerk**. Het terugdraaien van de bezuiniging op de onderwijskansenregeling biedt ruimte voor aanvullende trajecten, zoals huiswerkbegeleiding.
- **Middelbaar beroepsonderwijs (MBO):** er wordt gewerkt aan versterking van de BBL, uitvoering van het Stagepact en betere aansluiting van onderwijs- en arbeidsmarkt. Praktijkleren in de derde leerweg blijft ondersteund via subsidies.
- **Hoger onderwijs (HO):** forse bezuinigingen door demografische krimp en beperking van internationale instroom voor het bekostigd onderwijs. Tegelijk investeert OCW in duale opleidingen en tekortsectoren. De reeds ingezette **LLO-katalysator** (€ 392 mln.) geeft een impuls aan bij- en omscholingsaanbod, met betrokkenheid van private opleiders. *[De NRTO is in gesprek om deze betrokkenheid te verhogen].*
- **NLQF:** de Wet NLQF is per januari 2025 in werking getreden. Dit raamwerk biedt private opleiders de kans hun non-formele opleidingen op niveau te laten inschalen en daarmee te positioneren.
- **Kraptesectoren:** extra middelen worden ingezet voor scholing en omscholing in zorg, techniek, digitalisering en groene banen.

Thema's

Leerrekening/leerrechten

In de stukken wordt een verkenning genoemd naar de infrastructuur voor een individuele leerrekening. Het idee is dat hiermee individuen financieel ondersteund kunnen worden bij (bij-, om- en nascholing) om hun participatie en duurzame inzetbaarheid te vergroten en beter in te spelen op arbeidsmarktbehoeften. Deze verkenning is een vervolg op een eerdere ambtelijke verkenning, geïnitieerd nadat bekend werd dat het STAP-budget per 1 januari 2024 is stopgezet. Met andere woorden: nu STAP is weggevallen, onderzoekt OCW (samen met SZW) een nieuwe vorm van leerrechten via persoonlijke leerrekeningen. Dit heeft de NRTO reeds eerder bepleit.

Voor 2026 zijn er geen volledig nieuwe landelijke subsidies zoals vouchers aangekondigd, maar wel verlenging van succesvolle aanpakken en intensiveringen via fondsen.

De bijlagen bij de Miljoenennota 2026 schetsen een aantal maatregelen voor Leven Lang Ontwikkelen. Voor werkenden (van mbo'ers tot hoogopgeleiden) worden scholingskansen verbeterd via subsidies (SLIM, MIP/Expeditie), informatievoorziening en flexibilisering in het onderwijs. Oudere werknemers profiteren van investeringen in duurzame inzetbaarheid (MDIEU) en worden gestimuleerd langer inzetbaar te blijven, al verdwijnen enkele financiële prikkels zoals het LKV. OCW faciliteert de infrastructuur en experimenteert met nieuwe leerrechten, SZW zorgt voor de arbeidsmarktprikkels en coördinatie, EZK en VWS richten zich op sectorale tekorten met gerichte scholingsimpulsen. Zo wordt in 2026 ingezet op een cultuur waarin een leven lang leren de norm wordt, ondersteund door gerichte investeringen en interdepartementale samenwerking.

Voor het reguliere VO, mbo en ho loopt de financiering via het Ministerie van OCW (lumpsum). Nieuw is dat OCW onderzoekt of onderwijsinstellingen een wettelijke opdracht krijgen voor LLO. *[N.B.: de NRTO is via het Ministerie betrokken bij dit onderzoek en geeft hierop de nodige input, wij niet overtuigd zijn van de noodzaak van een wettelijke opdracht.]*

Arbeidsmarktinfrastructuur

De ontwikkelingen op het gebied van de herziening van de arbeidsmarktinfrastructuur laten zich kenmerken als relatief beleidsarm. **We lezen de continuering van bestaande plannen die in 2026 effectief worden. Toch is het bemoedigend dat het belang en de rol van private opleiders opnieuw worden onderstreept.**

We lezen dat er in elke arbeidsmarktregio één gezamenlijk regionaal loket komt; het Werkcentrum. Werkzoekenden, werkenden en werkgevers kunnen daar terecht met vragen over werk, loopbaanontwikkeling, scholing en personeelsvraagstukken. Ook wordt het van-werk-naar-werk-stelsel versterkt om wisselen van baan soepeler te laten verlopen. Verder versterken we de samenwerking tussen de publieke en private partijen. Een goede samenwerking met (private) uitvoerders, opleidingsinstituten en uitzendorganisaties in de arbeidsmarktregio is van belang voor goede matching.

Per 2026 start het Landelijk Beraad en wordt voor het eerst met een landelijke meerjarenagenda gewerkt. De NRTO neemt deel aan het Landelijk Beraad en maakt zich hard voor vertegenwoordiging van het privatonderwijs of verbinding in het regionaal beraad van elke arbeidsmarktregio.

Leven Lang Ontwikkelen

Er is weinig nieuws qua regelingen, de bestaande regelingen worden nog een keer onder elkaar gezet. Het kabinet stimuleert duurzame inzetbaarheid en Leven Lang Ontwikkelen via meerdere regelingen. De **MDIEU** (2021-2025, €1 mld.) ondersteunt sectoren en bedrijven bij afspraken rond langer doorwerken, eerder uittreden en duurzame inzetbaarheid. Het **MIP** (sinds 2020, €11,6 mln. per jaar) richt zich op bewustwording en kennisdeling, o.a. via de **Expeditie-regeling**.

De **SLIM-regeling** helpt MKB-bedrijven met scholingsonderzoek, loopbaanadviezen en nieuwe leer- en ontwikkelmethoden; deze is met vijf jaar verlengd en krijgt structureel €41 mln. per jaar. Daarnaast is sinds 2025 een **tijdelijke SLIM-scholingssubsidie** beschikbaar (€73,8 mln., 2025-2027) voor praktijkopleidingen in cruciale sectoren. Verder zijn er middelen voor het Groeifondsproject **Meer Uren Werkt!** en kleinere subsidies voor thema's als diversiteit en veilig werken.

Stimulering van de productiviteitsgroei

Men onderschrijft het belang van **productiviteitsgroei** voor de economie en wijst tegelijkertijd op **het belang van onderwijs, onderzoek en een leven lang leren voor de economische groei**. De rapportage Periodieke rapportage Leven Lang Ontwikkelen onderzoekt de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid op het thema Leven Lang Ontwikkelen. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor het bereik van de regelingen onder verschillende groepen werkenden (waaronder flexwerkers en praktisch opgeleiden) en voor de mate waarin de regelingen stimuleren tot intersectorale mobiliteit. Indien de komende jaren blijkt dat het waardevol is om de LLO-instrumenten in samenhang met verwante instrumenten van andere thema's te bekijken worden deze instrumenten waar mogelijk ook betrokken in de periodieke rapportage.

Beleidsmaatregelen binnen het thema Leven Lang Ontwikkelen (LLO) hebben als doel mensen te helpen zich te ontwikkelen en inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt is sterk in beweging. Het is belangrijk dat vraag en aanbod goed op elkaar aan blijven sluiten. **LLO beoogt werkzekerheid te vergroten en werkloosheid te voorkomen. Ook draagt LLO bij aan doorgroei in loopbanen, en meer werkplezier en inkomen. Verder kan LLO een bijdrage leveren aan productiviteitsgroei en innovatie van bedrijven. Cruciaal is een sterke leer- en ontwikkelcultuur waarin het vanzelfsprekend is voor mensen om zich te blijven ontwikkelen.** SZW werkt binnen het thema LLO samen met onder andere OCW, EZ en de SER en stemt onderzoek en beleid op elkaar af. Op dit moment zijn er verschillende LLO-beleidsinstrumenten, zoals de SLIM-regeling en de Expeditie-regeling. Ze onderzoeken de effectiviteit van deze beleidsinstrumenten. Ook werken ze toe naar een periodieke rapportage waarbinnen alle onderwerpen van het thema worden meegenomen. Hierin onderzoeken ze de onderlinge samenhang tussen de beleidsinstrumenten. **Het is hierbij de wens om inzicht te krijgen in de toegankelijkheid en het gebruik van de regelingen voor verschillende groepen werkenden, zoals werkenden in het mkb, praktisch opgeleiden, flexwerkers en ouderen.** Ook kijken ze of het nuttig is om de evaluaties in het kader van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) op te nemen in de periodieke rapportage. Een van de prioriteiten van ESF+ is 'Kwetsbare werkenden en werkzoekenden', waarbij een van de doelstellingen LLO is." (SZW P44) Thema 2: "Leven Lang Ontwikkelen.

Stimuleringsregeling LLO in MKB

In 2020 is de subsidieregeling leren en ontwikkelen in het MKB (SLIM) gestart. Met deze regeling wil het kabinet leren en ontwikkelen in het MKB vanzelfsprekend maken. De subsidieregeling is bedoeld voor twee groepen aanvragers: individuele mkb-ondernemingen en

samenwerkingsverbanden in het mkb. Ondernemingen kunnen subsidie aanvragen voor het onderzoeken van scholings- en opleidingsbehoeften in een onderneming. Of het inkopen (of verkrijgen) van loopbaanadviezen voor werkenden in de onderneming. Tot slot biedt de regeling ook ruimte voor initiatieven gericht op het ontwikkelen of invoeren van een L&O-methode die werknemers in de onderneming stimuleert kennis, vaardigheden en beroepshouding verder te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door het oprichten van een bedrijfsschool of het ontwikkelen en realiseren van een systeem van periodieke ontwikkelgesprekken met werknemers in de onderneming. Initiatieven van samenwerkingsverbanden moeten minimaal het ondersteunen en begeleiden bij het ontwikkelen of invoeren van een L&O-methode bevatten. **Op basis van een positieve tussenevaluatie is de regeling eind 2024 voor een periode van 5 jaar verlengd. Voor de regeling is in 2026 € 71,9 miljoen beschikbaar. Structureel is er circa € 41 miljoen beschikbaar.**

Daarnaast is de tijdelijke SLIM-scholingssubsidie sinds maart 2025 beschikbaar voor opleidingen voor maatschappelijk cruciale sectoren. Werkgevers kunnen nieuwe of huidige medewerkers met subsidie scholing laten volgen die bijdraagt aan instroom in, doorstroom binnen en overstappen naar maatschappelijk cruciale sectoren. De subsidie is voor praktijkgerichte opleidingen waarbij mensen tegelijkertijd werken en leren. Het subsidiepercentage hangt af van het niveau van de betreffende opleiding. Met deze subsidie wil het kabinet geld gericht inzetten om de tekorten in deze sectoren aan te pakken en bijdragen aan duurzame inzetbaarheid van personeel. De subsidie kan vrijwel doorlopend worden aangevraagd door individuele werkgevers. Daarnaast zijn er tijdvakken waarin paritaire collectieven een projectbudget kunnen aanvragen om de deelname aan de gesubsidieerde scholing te stimuleren en faciliteren. Arbeidsmarktregio's die dat willen, kunnen zich bij zo'n collectieve aanvraag aansluiten om daarmee bij te dragen aan de instroom van werkzoekenden in de sector. **Voor de tijdelijke regeling is € 73,8 miljoen beschikbaar voor de periode 2025-2027."**

Het ministerie van OCW heeft als doel om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Het terugdringen van personeelstekorten op de arbeidsmarkt kan niet alleen met initieel onderwijs gerealiseerd worden, maar ook met om- en bijscholing. Hiervoor wordt ingezet op het optimaal benutten van de onderwijsinfrastructuur voor gerichte deelname aan scholing en een betere afstemming tussen vraag en aanbod met name rondom transities in regionale ecosystemen van bedrijfsleven, publiek en privaat onderwijs. Met de uitvoering van de onderwijsagenda LLO worden er inspanningen verricht om dit doel te realiseren. **In 2026 wordt ingezet op het voor werkenden en werkzoekenden inzichtelijk maken van kansrijke ontwikkelmogelijkheden, worden opleiders gestimuleerd in de ontwikkeling van maatwerk en flexibel onderwijs en worden de mogelijkheden verkend om financiële drempels voor LLO weg te nemen.** Zo stimuleren we met de LLO-Katalysator informeel leren in met name het mkb, en geven we een impuls aan de ontwikkeling van leeroplossingen en scholingsaanbod voor om- en bijscholing door bedrijfsleven en opleiders gezamenlijk. Ook wordt gewerkt op andere manieren aan het wegnemen van drempels tot leren en ontwikkelen, bijvoorbeeld met het programma LLO-Collectief waarin nu 20 regio's aan de slag gaan met het versterken van basisvaardigheden. LLO is daarnaast onderdeel van het Pact Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst en zal ook onderdeel zijn van de beleidsinzet in het hbo en wo. De resultaten uit de verkenning naar een wettelijke opdracht voor LLO worden daarbij betrokken.

Skills

Daarnaast wordt er vanuit het Nationaal Groeifonds geïnvesteerd in het mbo. **Er wordt bijvoorbeeld ingezet op Leven Lang Ontwikkelen middels het leeroverzicht/skills en Collectief Laagopgeleiden & Laaggeletterden.**

Leven Lang Ontwikkelen (LLO) Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden (Nationaal Groeifonds)

Het project LLO Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden, dat wordt bekostigd vanuit het Nationaal Groeifonds (NGF), richt zich op laagopgeleiden en laaggeletterden, waaronder zowel werknemers als mensen die langere tijd uit het arbeidsproces zijn geweest of zelfs nooit aan het werk zijn gekomen. Het voorstel heeft als doel om een nieuw duurzaam regionaal scholingsaanbod van educatie- en opleidingstrajecten voor laagopgeleiden en laaggeletterde inwoners te ontwikkelen, dat leidt tot een betere participatie, goede doorstroom naar beroepsonderwijs of de arbeidsmarkt. Het voorstel richt zich op het ontwikkelen van opleidingsprogramma's waarin het verwerven van basisvaardigheden wordt gecombineerd met verwerven van beroepsvaardigheden. **Voor de periode 2025 – 2027 is € 42,9 miljoen toegekend door het NGF, waarmee uitbreiding naar ongeveer achttien regio's mogelijk is.**

NLQF

De Wet NLQF is in januari 2025 in werking getreden. Daarmee is aan Stichting CINOP Publiek de ZBO-status toegekend voor de uitvoering van de wettelijke taken van het NCP NLQF. **Zij krijgen een subsidie van 1 miljoen voor NCP NLQF voor de inschaling van niet door OCW gereguleerde kwalificaties en opname van die kwalificaties in de registers en voor informatievoorziening omtrent NLQF.**

Voortgezet onderwijs

In de begroting van OCW wordt de nadruk gelegd op basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale geletterdheid) en het terugdringen van achterstanden. De regering trekt middelen uit om de kwaliteit en toegankelijkheid te verbeteren, o.a. door lerarentekorten aan te pakken. Voor private opleiders relevant: extra vraag naar bijspijkertrajecten, huiswerkbegeleiding en digitale leermiddelen die scholen ondersteunen bij basisvaardigheden en achterstandsbestrijding. Er is beleidsaandacht voor meer maatwerktrajecten in het VO: leerlingen met verschillende leerbehoeften, versnellen, stapelen van niveaus en doorlopende leerlijnen richting mbo/hbo. Het kabinet heeft het voornemen om de bezuiniging op de onderwijskansenregeling terug te draaien. Dat betekent dat middelen voor scholen in achterstandssituaties beschikbaar blijven.

Middelbaar beroepsonderwijs - MBO

De uitgaven aan het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie dalen met ruim 80 miljoen euro in de periode 2025-2030. Per saldo is voor ongeveer 66 miljoen euro geëxtensiveerd op artikel 4 sinds de start van het kabinet Schoof. Dit betreft kortingen op specifieke uitkeringen (SPUK) en subsidies, waaronder het regionaal programma voortijdig schoolverlaten en volwasseneneducatie en het Regionaal Investeringsfonds (RIF).

Werkagenda en Stagepact

In de begroting van het ministerie van OCW komen de Werkagenda en het Stagepact meermaals terug. Er is veel aandacht voor gelijke kansen in het mbo, voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en jongeren duurzaam aan het werk te helpen. **Het ministerie van OCW heeft als**

doel dat iedere student in elke regio nu en in de toekomst wordt opgeleid om een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en de economie, passend bij de talenten van de student.

In 2026 werkt het ministerie samen met partners uit onderwijs (zoals de NRTO) en bedrijfsleven aan de acties uit de beroepsbegeleidende leerweg (BBL)-offensief om de BBL te versterken en bekender te maken. Ook voert zij de afspraken uit het Stagepact in 2026 onverminderd uit, zodat er voldoende stages van goede kwaliteit zijn, stagediscriminatie wordt tegengegaan en studenten een passende stagevergoeding krijgen.

Basisvaardigheden

De Europese Commissie heeft voor 2025 aanbevelingen gedaan omtrent basisvaardigheden en het lerarentekort. In de beleidsagenda wordt ingegaan op de uitwerking van deze aanbeveling.

Leerlingen en studenten dienen de basisvaardigheden taal, lezen, rekenen-wiskunde, digitale geletterdheid en burgerschap beter te gaan beheersen. Mensen zijn weerbaarder wanneer zij goed kunnen lezen en schrijven, informatie kritisch kunnen verwerken en zelfstandig een afgewogen mening kunnen vormen.

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Het ministerie van OCW heeft als doel om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Met de uitvoering van de onderwijsagenda LLO worden er inspanningen verricht om dit doel te realiseren. **In 2026 wordt onverminderd ingezet op het voor werkenden en werkzoekenden inzichtelijk maken van kansrijke ontwikkelmogelijkheden, worden opleiders gestimuleerd in de ontwikkeling van maatwerk en flexibel onderwijs en worden de mogelijkheden verkend om financiële drempels voor LLO weg te nemen.**

Het ministerie van OCW wil blokkades bij overgangsmomenten tussen onderwijssectoren (v(s)o-mbo en mbo-hbo) verminderen om uitval en overstap van studenten te voorkomen. Er wordt ingezet op regionale en bovensectorale samenwerking. Met de Subsidieregeling Versterking aansluiting beroepsonderwijskolom (VABOK) kunnen samenwerkingsverbanden van v(s)o, mbo en hbo de aansluiting verbeteren van een opleidingsroute tussen v(s)o-mbo en mbo-hbo.

Praktijkonderwijs

Met het Wetsvoorstel *Van school naar duurzaam werk* beoogt het ministerie van OCW om jongeren te helpen bij de overgang van het mbo, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs naar werk. Scholen, doorstroompunten en gemeenten krijgen meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen bij de overgang van school naar duurzaam werk. De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel is 1 januari 2026. Dan starten ook de nieuwe regionale programma's waarmee scholen en gemeenten samen plannen maken om schooluitval tegen te gaan en jongeren duurzaam aan het werk te helpen.

Praktijkleren

Werkzoekenden en werkenden kunnen via praktijkleren in het mbo bij- of omgeschoold worden ter verbetering van hun directe en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Bij praktijkleren in het mbo wordt werken gecombineerd met het doen van (een deel van) een mbo-opleiding resulterend in een praktijkverklaring, mbo-certificaat of mbo-diploma.

Op grond van de Subsidieregeling *Praktijkleren in de derde leerweg* kunnen werkgevers een vergoeding krijgen voor het realiseren van de benodigde leerbaan. Voor 2026 is € 2,8 miljoen beschikbaar om deze kosten voor werkgevers achteraf te vergoeden.

Subsidieregeling Praktijkleren

Voor de *Subsidieregeling praktijkleren* is dit studiejaar (2025/2026) zeven miljoen euro beschikbaar vanuit het Meerjarenprogramma 2025 Klimaatfonds voor studiejaar 2025/2026. En na evaluatie ook voor studiejaar 2026/2027. Het is een toevoeging aan de bestaande Subsidieregeling praktijkleren voor een selectie van opleidingen die voorbereiden op beroepen voor de klimaat- en energietransitie.

Sociale veiligheid

Het ministerie van OCW streeft naar een veiligere leer- en werkomgeving in het vervolgonderwijs en wetenschap. **Daarnaast wordt met het Wetsvoorstel *Vrij en veilig onderwijs* de meld- en overlegplicht voor zedenmisdrijven uitgebreid van minderjarigen naar alle studenten. Ook geldt de meld- en overlegplicht straks voor seksuele intimidatie. Daarnaast heeft het Ministerie van OCW het doel om specifiek de veiligheid van vrouwen en lhbtqi+ personen te verbeteren. Daar worden diverse programma's voor ingericht.**

Zorgfraude

Vanuit het ministerie van VWS wordt extra budget beschikbaar gesteld voor afspraken in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) gericht op het voorkomen, stoppen en bestraffen van fraude en ondermijning in de zorg (50,0 miljoen euro structureel). Hiermee wordt onder andere geïnvesteerd in substantiële capaciteit voor extern toezicht, uitvoering en opsporing. Alle partijen voelen een verantwoordelijkheid en willen een bijdrage leveren om fraude en ondermijning veel steviger aan te pakken. Samen met de sector wordt op basis van de gemaakte afspraken een plan van aanpak uitgewerkt dat eind 2025 gereed zal zijn.

Hoger onderwijs

In de miljoenennota staat over het hoger onderwijs dat de uitgaven met bijna 800 miljoen Euro dalen in de periode van 2025 -2030. Er zijn extra middelen voor bekostigd HO in krimpregio's zodat er geen onomkeerbare stappen gezet hoeven worden. OCW initieert een verkenning naar de bekostiging. In 2026 wordt gewerkt aan een beleidskader om meer richting te geven aan een landelijk dekkend opleidingsaanbod en het verkennen van het in de wet verankeren van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen voor het opleidingsaanbod. Het hbo zet in op meer duale opleidingen, zodat studenten al tijdens hun opleiding kunnen werken en vaardigheden in de praktijk opdoen. Verder investeren ze in de tekortsectoren in het hbo om hiermee de instroom te verhogen en uitval en overstap te verlagen. Eind 2025 zal de Kamer geïnformeerd worden over de vorderingen binnen de integrale krimpaanpak. Eind 2026 volgt een Kamerbrief met voorkeursscenario(s) voor de bekostigingssystematiek. Ook volgt dan de oplevering van het beleidskader.

Het doel van de nationale LLO-katalysator (een Groeifonds Project) is een forse impuls te geven aan de ontwikkeling van bij-, op- en omscholingsaanbod. Onderdeel van het plan is het opzetten van een LLO-Radar, waarmee continu de (toekomstige) behoefte aan vaardigheden op de arbeidsmarkt in beeld wordt gebracht, zodat tijdig kan worden voorzien in passend scholingsaanbod.

"In deze begroting is de bijdrage opgenomen die de Nederlandse overheid rechtstreeks aan de NVAO vergoedt voor de uitvoering van haar reguliere taken en voor haar aanvullende taken zoals in het kader van de kwaliteitsafspraken." We zien dat de overheidsbijdrage voor de NVAO de komende jaren wordt verlaagd van 7.301K (2025) naar 6.590K (2026) en 5.940 (2027).

ZZP

Het kabinet werkt verder aan de basisverzekering tegen arbeidsongeschiktheid voor zelfstandigen, de WW-verkortings en het arbeidsmarktpakket. Sinds 2020 wordt de zelfstandigenaftrek in stappen verlaagd. In 2026 wordt de zelfstandigenaftrek verlaagd met € 1.270 van € 2.470 naar € 1.200. De zelfstandigenaftrek wordt verder verlaagd tot € 900 in 2027.

Schijnzelfstandigheid - Handhaving Wet DBA

Het aantal flexwerknemers nam in 2024 af. De rest van de werkenden, ongeveer 1,6 miljoen, werkte als zelfstandige. Sinds 2013 is het aantal zelfstandigen jaarlijks gestegen. Deze stijging is in 2024 alleen zichtbaar bij de hoogopgeleide beroepsbevolking, wat ook de grootste groep zelfstandigen is. **Voor het eerst zette in het 1e kwartaal van 2025 deze trend niet door en was er een daling van het aantal zzp'ers. Dit past bij het beeld dat bedrijven naar verwachting minder zzp'ers zullen inhuren in 2025, waarbij de controle op schijnzelfstandigheid een rol speelt.**

Het kabinet wil ondernemerschap stimuleren als deze bijdraagt aan een productieve economie. Daarom willen ze zelfstandigen en werknemers duidelijkheid en bescherming bieden. *"Wanneer werk je als werknemer en wanneer ben je zelfstandige? Met het wetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) wil het kabinet meer duidelijkheid geven. Opdrachtgevers, uitvoerders en toezichthouders weten zo beter wanneer loondienst passend is. En onder welke voorwaarden opdrachtgevers zelfstandige ondernemers kunnen inschakelen. Daarmee creëren we een gelijk speelveld op de arbeidsmarkt. **Het wetsvoorstel introduceert ook een rechtsvermoeden, waarop werkenden of hun vertegenwoordigers zich kunnen beroepen.** Hiermee voorkomen we schijnzelfstandigheid zo veel mogelijk".*

Inburgering

Wet inburgering 2021

De Wet Inburgering is sinds 1 januari 2022 van kracht. Eind 2025 is de tussenevaluatie van de Wi2021 gereed. **In 2026 worden inzichten uit de tussenevaluatie gebruikt om het stelsel te versterken en om invulling te geven aan de voorgenomen budgetkorting op de SPUK inburgering vanaf 2028. Ook wordt het handhavingsbeleid vernieuwd naar aanleiding van uitspraken van het Europese Hof van Justitie en de Raad van State over het boete- en leningenstelsel voor asielstatushouders onder de Wi2013.** Daarnaast onderzoekt het kabinet de impact van de voorgenomen asiel- en huisvestingsmaatregelen op de uitvoerbaarheid van het inburgeringsstelsel.

Het ministerie van SZW verstrekt op grond van de Wet Inburgering 2021 via DUO leningen aan gezins- en overige migranten met een inburgeringsplicht, indien zij over onvoldoende middelen beschikken. Deze leenmogelijkheid is ook beschikbaar voor de resterende inburgeringsplichtigen

onder de Wet Inburgering 2013. Asielstatushouders die succesvol en tijdig inburgeren, krijgen hun lening kwijtgescholden.

Begroting inburgering

Vanaf 2026 vallen inburgeringsactiviteiten weer onder de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en niet langer onder het ministerie van Justitie en Veiligheid. De SPUK voor inburgeringsvoorzieningen wordt aan gemeenten verstrekt ter financiering van kosten voor voorzieningen die bijdragen aan het voldoen aan de inburgeringsplicht. De raming van dit budget is gebaseerd op de Meerjaren Productie Prognose van het ministerie van Asiel en Migratie en een inschatting van het aantal gezins- en overige migranten op basis van realisaties. **De raming voor de jaren 2026 tot en met 2029 valt hoger uit als gevolg van het incidenteel meerjarig beschikbaar gestelde aanvullend budget voor de Onderwijsroute. Vanwege de budgetkorting vanaf 2026 op alle SPUK's uit het regeerakkoord, valt de raming vanaf 2028 structureel lager uit.**

Actie agenda integratie

In 2026 start de Actieagenda Integratie, gericht op twee pijlers:

1. *Open en vrije samenleving*: versterken van Nederlandse waarden en normen, bevorderen van zelfbeschikking, tegengaan van schadelijke praktijken, buitenlandse beïnvloeding en polarisatie.
2. *Meedoen met werk en taal*: stimuleren van arbeidsdeelname en snelle integratie via taal en werk. **Via de Actieagenda wordt ook ingezet op de arbeidsdeelname van mensen met een migratieachtergrond via taal- en werktrajecten**, waaronder het actieplan *Statushouders aan het werk*. **Vanaf 2027 worden extra middelen ingezet voor taalonderwijs voor bijstandsgerechtigden**. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij uitvoering en handhaving van de taaleis.

Basisvaardigheden volwassenen

Gemeenten ontvangen budget om cursussen voor het versterken van basisvaardigheden, zoals taal, rekenen en digitale vaardigheden aan te bieden aan hun inwoners. De doelgroep zijn volwassenen die Nederlands als eerste of tweede taal hebben, maar niet inburgeringsplichtig zijn. Sinds 1 januari 2015 wordt het educatiebudget per specifieke uitkering verstrekt aan samenwerkende gemeenten binnen een regio (via de 35 contactgemeenten). Gemeenten hebben voor de besteding van dit budget inkoop- en/of subsidievrijheid. Zij kiezen zelf aanbieders op basis van de vraag en behoefte van hun doelgroepen. In 2026 is hier € 85,1 miljoen voor beschikbaar.

Kraptesectoren

Zorg

Het arbeidsmarkt- en opleidingsbeleid in de zorg- en welzijnssector is het resultaat van samenwerking tussen meerdere partijen. Werkgevers zijn primair verantwoordelijk voor werving, arbeidsvoorwaarden en scholing terwijl cao-afspraken invloed hebben op de arbeidsmarkt doelstellingen. **VWS speelt een rol door opleidingsplaatsen voor medische vervolgoopleidingen te financieren en subsidies te verstrekken voor bij- en nascholing in het kader van Leven Lang Ontwikkelen.** Voor de initiële zorgopleidingen ligt de verantwoordelijkheid bij OCW terwijl de sector als geheel valt onder het arbeidsmarktbeleid van SZW.

De centrale uitdaging is de toenemende zorgvraag in combinatie met een stagnerende beroepsbevolking. Dit vraagt om een transitie naar anders werken en leren, zodat voldoende gekwalificeerd personeel behouden blijft en de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg gewaarborgd zijn. Eind 2025 verschijnt een periodieke rapportage die evalueert hoe doelmatiger en doeltreffender beleid kan worden gevoerd, met bijzondere aandacht voor de rol van VWS in dit samenspel van partijen.

Techniek

Ons concurrentievermogen valt of staat met voldoende talentvolle mensen met de juiste vaardigheden die willen en kunnen werken. Met name in kraptesectoren zoals de techniek, 'groene' banen en digitale banen. Toegang tot talent is cruciaal voor bedrijven om te kunnen ondernemen. Daartoe zet dit Kabinet **het Actieplan Groene en Digitale Banen voort, schaaft het Kabinet de best practices in om- en bijscholingsprogramma's die aantoonbaar goed werken op en verkent het kabinet de opschaling van initiatieven, zoals het beleidsexperiment FRAIM, gericht op het stimuleren van (arbeids)productiviteit maatregelen bij het MKB. In het kader van het actieplan worden er ook middelen vrijgemaakt voor de opschaling van de omscholingstrajecten Twin Transition (€30 miljoen).**

IT

Het ministerie van EZ zet sterk in op cybersecurity en digitale weerbaarheid. Via het Nederlands Cybersecurity Coördinatiecentrum wordt kennis ontwikkeld en gedeeld. Daarnaast wordt geïnvesteerd in innovatieve clouddiensten binnen het Europese IPCEI Cloud Infrastructuur en Services (CIS). Een belangrijk speerpunt is publiek-private samenwerking: overheid, bedrijven en kennisinstellingen werken samen om digitale veiligheid en innovatie te versterken. Daarbij wordt nadrukkelijk ingezet op het vergroten van digitale vaardigheden in de samenleving. **Dit gebeurt door succesvolle initiatieven voor om- en bijscholing verder op te schalen, mede voortbouwend op gehonoreerde Groeifondsprojecten. Het beleid richt zich specifiek op het opleiden van AI-specialisten en cybersecurityprofessionals.**

Om tekorten aan technisch talent in hightech-sectoren aan te pakken, investeert het Ministerie van EZK fors in een talentenplan (Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent) voor de chipindustrie. Volgens de begroting is tot en met 2030 €450 miljoen incidenteel beschikbaar (uit verschillende bronnen, waaronder waarschijnlijk het Groeifonds), en vanaf 2031 structureel €80 miljoen per jaar voor het opleiden van extra technici voor de halfgeleidersector. Doel is om in de periode tot 2030 circa 38.000 extra technisch opgeleide mensen te laten instromen. De middelen worden ingezet in regio's met veel chipindustrie (Eindhoven, Enschede, Groningen, Delft) voor zowel initieel onderwijs (nieuwe of uitgebreide opleidingen) als bij- en omscholingstrajecten, verbetering van samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, wervingscampagnes, beurzen, etc. Dit plan is een nieuw initiatief dat voortvloeit uit het inzicht dat een sterke technologische sector valt of staat met voldoende geschoolde vakmensen.